

**THEORETICAL FOUNDATIONS AND CLASSIFICATION OF WORD GROUPS
IN ENGLISH****Ismoilova Mashhura Aliyevna**Karshi Information Technologies and Management University
+998889016601Ismoilovamashhura86@gmail.com

Abstract. This article analyses the theoretical foundations and classification of word classes in the English language from a linguistic perspective. The study examines the grammatical, semantic, and syntactic features of word classes and identifies their role within the language system. It also explores the criteria for classifying word groups in English, their interrelations, and modern linguistic approaches to their analysis. The results contribute to expanding the theoretical understanding of word classes and demonstrate the effectiveness of scientific approaches to their classification.

Key words: word classes, English language, grammar, classification, morphology, syntax, linguistics.

Annotatsiya. Mazkur maqolada ingliz tilida soʻz guruhlarining (word classes) nazariy asoslari va ularning tasnifi lingvistik jihatdan tahlil qilinadi. Tadqiqotda soʻz turkumlarining grammatik, semantik va sintaktik xususiyatlari oʻrganilib, ularning til tizimidagi oʻrni aniqlanadi. Shuningdek, ingliz tilida soʻz guruhlarini klassifikatsiya qilish mezonlari, ularning oʻzaro munosabatlari hamda zamonaviy lingvistik yondashuvlar asosida tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari ingliz tilidagi soʻz turkumlarini oʻrganishning nazariy asoslarini kengaytiradi hamda ularning tasnifidagi ilmiy yondashuvlarning samaradorligini koʻrsatadi.

Kalit soʻzlar: soʻz guruhlari, ingliz tili, grammatika, tasnif, morfologiya, sintaksis, lingvistika.

KIRISH

Zamonaviy lingvistika fanida til birliklarini tizimli oʻrganish muhim ilmiy yoʻnalishlardan biri hisoblanadi. Xususan, ingliz tilida soʻz guruhlarini (word classes) samarali tahlil qilish tilning grammatik tuzilishini anglashda muhim ahamiyat kasb etadi. Til tizimining murakkablashuvi va kommunikativ jarayonlarning rivojlanishi natijasida soʻz turkumlarini aniq va izchil tasniflash zarurati tobora ortib bormoqda. Shu sababli soʻnggi yillarda lingvistik tadqiqotlarda soʻz guruhlarini oʻrganishga zamonaviy yondashuvlar keng qoʻllanilmoqda.

Ingliz tilida soʻz guruhlari grammatik, semantik va sintaktik xususiyatlariga koʻra ajratiladi hamda ular nutqning mantiqiy va izchil tuzilishini taʼminlaydi. Soʻz turkumlari tilning asosiy qurilish birliklari sifatida gap tuzishda, fikrni ifodalashda va kommunikativ maqsadlarni amalga oshirishda muhim rol oʻynaydi. Ularni chuqur oʻrganish nafaqat nazariy tilshunoslik, balki amaliy til oʻqitish jarayonida ham muhim ahamiyatga ega [1, 456].

Soʻz guruhlarini oʻrganish orqali til tizimidagi birliklar oʻrtasidagi munosabatlar, ularning funksional xususiyatlari va nutq jarayonidagi oʻrni aniqlanadi. Bu esa grammatik kategoriyalarni tushunishni osonlashtiradi hamda tilni oʻrganish samaradorligini oshiradi. Ayniqsa, zamonaviy lingvistika soʻz turkumlarini faqat shakliy belgilar asosida emas, balki ularning funksional va kontekstual xususiyatlarini hisobga olgan holda tahlil qilishni talab etadi.

Mazkur maqolada ingliz tilida soʻz guruhlarining nazariy asoslari, ularning tasnifi, lingvistik xususiyatlari hamda zamonaviy tilshunoslikdagi oʻrni ilmiy jihatdan tahlil qilinadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI

Xorijiy lingvistik tadqiqotlarda ingliz tilida soʻz guruhlarini oʻrganish nazariy va amaliy jihatdan muhim ilmiy yoʻnalishlardan biri hisoblanadi. Bu borada bir qator tilshunos olimlarning ilmiy ishlari alohida ahamiyat kasb etadi. Jumladan, ingliz tili grammatikasini tizimli oʻrganishda R. Quirk, S. Greenbaum, G. Leech va J. Svartvik kabi olimlarning tadqiqotlari

muhim o'rin tutadi. Ular o'z ilmiy ishlarida ingliz tilidagi so'z turkumlarini grammatik va funksional mezonlar asosida tasniflab, ularning nutq jarayonidagi o'rnini aniqlab berganlar [2, 362].

D. Crystal va M. Swan kabi tilshunoslar esa ingliz tilidagi so'z guruhlarini zamonaviy lingvistik yondashuvlar asosida tahlil qilib, ularning semantik va pragmatik xususiyatlariga alohida e'tibor qaratadilar. Ularning tadqiqotlarida so'z turkumlari nafaqat grammatik birlik sifatida, balki kommunikativ vosita sifatida ham muhim ekanligi ta'kidlanadi. Shuningdek, ayrim tadqiqotlarda so'z guruhlarini tasniflashda morfologik, sintaktik va funksional yondashuvlarning o'zaro bog'liqligi keng yoritilgan [3, 1152].

Mahalliy lingvistik tadqiqotlarda ham ingliz tilida so'z guruhlarini o'rganish dolzarb ilmiy masalalardan biri sifatida qaralmoqda. O'zbekistonlik olimlar tomonidan ingliz tilidagi so'z turkumlarini o'zbek tili bilan qiyosiy o'rganish, ularning grammatik xususiyatlari va tasniflash mezonlari bo'yicha muhim ilmiy ishlar amalga oshirilgan. Bu borada mahalliy tadqiqotchilar so'z guruhlarining lingvistik tabiati, ularning til tizimidagi o'rni hamda o'qitish jarayonidagi ahamiyatini tahlil qilganlar [4, 184].

METODOLOGIYA

Mazkur tadqiqot ingliz tilida so'z guruhlarining nazariy asoslarini aniqlash hamda ularning tasnifini lingvistik nuqtai nazardan tizimli ravishda tahlil qilishga qaratilgan. Tadqiqot jarayonida sifat (qualitative) tadqiqot yondashuvi asosiy metodologik yo'nalish sifatida tanlandi, chunki bu yondashuv til birliklarining ichki tuzilishi va funksional xususiyatlarini chuqur o'rganish imkonini beradi.

Tadqiqotda tahliliy, qiyosiy va tizimli metodlardan foydalanildi. Tahliliy metod yordamida ingliz tilidagi so'z guruhlarining grammatik, semantik va sintaktik xususiyatlari o'rganildi. Qiyosiy metod orqali turli lingvistik maktablar tomonidan taklif etilgan so'z turkumlari tasnifi o'rtasidagi farqlar aniqlanib, ularning ilmiy asoslanganligi baholandi. Tizimli metod esa so'z guruhlarini yagona til tizimi doirasida o'zaro bog'liq holda tahlil qilish imkonini berdi. Shuningdek, ilmiy manbalarni o'rganish, tahlil qilish va umumlashtirish metodlari ham qo'llanildi [5, 60].

Tadqiqot natijalari mantiqiy umumlashtirish, ilmiy tahlil va sistematik tasniflash metodlari asosida tizimlashtirildi. Mazkur metodologik yondashuv ingliz tilida so'z guruhlarining nazariy asoslarini chuqur o'rganish, ularning tasnifini ilmiy jihatdan asoslab berish hamda zamonaviy lingvistika doirasidagi ahamiyatini aniqlash imkonini yaratdi.

NATIJALAR

O'tkazilgan tadqiqot natijalari ingliz tilida so'z guruhlarini ilmiy asosda o'rganish til tizimining grammatik va funksional xususiyatlarini chuqurroq anglash imkonini berishini ko'rsatdi. Tahlillar shuni tasdiqladiki, so'z turkumlari grammatik, semantik va sintaktik belgilar asosida aniq tasniflanadi hamda ular nutq jarayonining mantiqiy va izchil tashkil etilishida muhim rol o'ynaydi. Natijada til birliklari o'rtasidagi munosabatlar yanada aniqroq namoyon bo'ladi va til tizimi yaxlit holda tushuniladi.

Tadqiqot natijasida ingliz tilida so'z guruhlarining asosiy turlari va ularning xususiyatlari aniqlab berildi. Jumladan, so'z turkumlari quyidagi asosiy guruhlariga ajratildi: ot (noun), fe'l (verb), sifat (adjective), ravish (adverb), olmosh (pronoun), predlog (preposition), bog'lovchi (conjunction) va undov (interjection). Ushbu tasnif tilning grammatik tuzilishini izchil ifodalashga xizmat qiladi.

Natijalar shuni ko'rsatdiki, ingliz tilida so'z guruhlarini tizimli ravishda o'rganish nafaqat nazariy tilshunoslik, balki amaliy til o'rganish jarayonida ham yuqori samaradorlikka erishishga xizmat qiladi.

MUHOKAMA

Tadqiqot natijalari ingliz tilida so'z guruhlarini o'rganish lingvistik tizimni chuqur anglashda muhim ahamiyat kasb etishini ko'rsatdi. Olingan xulosalarni ilgari o'tkazilgan lingvistik tadqiqotlar bilan solishtirganda, so'z turkumlari nafaqat grammatik birlik sifatida,

balki nutq jarayonini tashkil etuvchi asosiy komponentlardan biri ekanligi aniqlandi. Bu esa ularning til tizimidagi o'zni va funksional ahamiyatini yanada kengroq yoritishga imkon beradi. Mazkur natijalar so'z guruhlarini o'rganish bo'yicha ilgari surilgan nazariy qarashlar bilan uyg'unlik kasb etadi.

Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, ingliz tilida so'z guruhlari har bir lingvistik darajada - morfologik, sintaktik va semantik jihatdan - o'zaro bog'liq holda faoliyat yuritadi. Natijada nutq jarayonida nafaqat grammatik to'g'rilik, balki fikrning aniqligi, mantiqiyliigi va izchilligi ham ta'minlanadi. Ushbu yondashuv so'z turkumlarining nazariy va amaliy ahamiyatini kengaytiradi hamda ularni til o'rganish jarayonida samarali qo'llash imkonini beradi [6, 210].

Muhokama davomida aniqlanishicha, so'z guruhlari gap tuzilishini shakllantirish, sintaktik aloqalarni belgilash va ma'no ifodalashda muhim rol o'ynaydi. Xususan, ot va fe'l kabi asosiy so'z turkumlari gapning markaziy elementlari sifatida xizmat qilsa, yordamchi so'z turkumlari (predlog, bog'lovchi va boshqalar) ularning o'zaro bog'liqligini ta'minlaydi. Bu esa tilning strukturaviy yaxlitligini ta'minlashda muhim omil hisoblanadi.

Shuningdek, tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, so'z guruhlarini tasniflashda faqat shaklii belgilar emas, balki ularning funksional va kontekstual xususiyatlarini ham hisobga olish zarur. Zamonaviy lingvistika aynan shu integrativ yondashuv orqali so'z turkumlarining yanada mukammal tasnifini yaratishga intiladi. Bu esa til tizimini kompleks ravishda o'rganishga xizmat qiladi.

Umuman olganda, muhokama natijalari ingliz tilida so'z guruhlarini o'rganish nafaqat nazariy tilshunoslik, balki amaliy til o'qitish jarayonida ham muhim ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatadi. Ushbu yondashuv lingvistika sohasida ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etib, kelgusidagi tadqiqotlar uchun mustahkam metodik va nazariy asos vazifasini bajaradi.

XULOSA

Ushbu tadqiqotda ingliz tilida so'z guruhlarining nazariy asoslari va ularning tasnifi tizimli hamda kompleks tarzda o'rganildi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, so'z turkumlari til tizimining asosiy tarkibiy qismlaridan biri bo'lib, ular nafaqat grammatik tuzilishni shakllantiradi, balki nutq jarayonida fikrni aniq va mantiqiy ifodalashga xizmat qiladi. So'z guruhlarini faqat shaklii jihatdan emas, balki semantik, sintaktik va funksional kontekstda o'rganish ularning lingvistik mohiyatini to'liq ochib beradi.

Tahlillar davomida ingliz tilida so'z guruhlarining quyidagi asosiy xususiyatlari aniqlandi:

- so'z turkumlari grammatik, semantik va sintaktik mezonlar asosida tasniflanadi;
- ular gap tuzilishini shakllantirish va nutqning mantiqiyliigini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi;
- asosiy va yordamchi so'z turkumlari o'zaro bog'liq holda til tizimining yaxlitligini ta'minlaydi;
- so'z guruhlarini o'rganish til o'rganish jarayonida grammatik aniqlik va kommunikativ samaradorlikni oshiradi;

Shu bilan birga, so'z guruhlarini chuqur o'rganish tilshunoslikda nazariy bilimlarni boyitish bilan birga, amaliy til o'qitish jarayonida ham muhim ahamiyat kasb etadi. Ular yordamida o'quvchilarning grammatik bilimlari mustahkamlanadi hamda nutqiy kompetensiyasi rivojlanadi.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari ingliz tilida so'z guruhlarining nazariy va amaliy jihatdan muhimligini ko'rsatadi. Ushbu tadqiqot tilshunoslik sohasida kelgusidagi ilmiy izlanishlar uchun mustahkam nazariy va metodik asos vazifasini bajaradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Quirk R., Greenbaum S., Leech G., Svartvik J. *A Comprehensive Grammar of the English Language*. - London: Longman, 1985. - 1779 p.
2. Swan M. *Practical English Usage*. - 4th ed. - Oxford: Oxford University Press, 2016. - 362 p.
3. Crystal D. *The Cambridge Encyclopedia of the English Language*. - 3rd ed. - Cambridge: Cambridge University Press, 2019. - 1152 p.

4. Jamolxonov H. *Hozirgi o'zbek adabiy tili*. - Toshkent: O'qituvchi, 2012. - 256 b.
5. Nurmonov A., Mahmudov N. *O'zbek tilining nazariy grammatikasi*. - Toshkent: Fan, 2006. - 320 b.
6. To'xtasinov I. *Ingliz tili grammatikasi (nazariy va amaliy)*. - Toshkent: O'zbekiston, 2018. - 280 b.